

Til: Den danske regering

Danmark bør gå imod Europa-Kommissionens omnibusforslag om fødevare- og fodersikkerhed, som vil forringe EU's pesticidregler

Vi skriver for at udtrykke vores bekymring vedrørende Europa-Kommissionens forslag til en omnibusforordning om fødevare- og fodersikkerhed. Forslaget svækker EU's pesticidlovgivning betydeligt og undergraver beskyttelsen af menneskers sundhed, miljøet, vores drikkevandsressourcer og fødevarer mod farlige pesticider. Som medlemsstat har vi et afgørende ansvar for at forhindre udhulingen af vigtige beskyttelsesforanstaltninger, der er fastlagt i forordning (EF) nr. 1107/2009, som anerkender pesticiders iboende giftige egenskaber og blev etableret for at sikre et højt beskyttelsesniveau for miljøet samt menneskers og dyrs sundhed

Ubegrænsede godkendelser svækker beskyttelsen mod farlige pesticider

Særligt bekymrende er forslaget om at gøre ubegrænsede godkendelsesperioder for pesticiders aktive stoffer til standard, hvilket reelt afvikler systemet med regelmæssige, systematiske revurderinger. Disse periodiske gennemgange er afgørende for at kunne inddrage ny videnskabelig evidens, som gentagne gange har afdækket tidligere ukendte toksiske effekter på mennesker og ikke-målarter samt har ført til nødvendige forbud mod farlige stoffer. Fjernelsen af denne mekanisme risikerer at lade farlige pesticider forblive på markedet på ubestemt tid.

Medlemsstaterne får sværere ved at handle på ny videnskabelig viden

Samtidig vil forslaget begrænse medlemsstaternes mulighed for at basere godkendelser af pesticidprodukter på nationalt niveau på den nyeste videnskabelige evidens. Denne tilgang strider imod fast EU-retspraksis og underminerer de nationale myndigheders rolle i beskyttelsen af folkesundheden og miljøet. Forslaget introducerer en meget restriktiv fortolkning af, hvad der udgør den "nyeste videnskabelige og tekniske viden" i forbindelse med produktgodkendelse, hvilket er i direkte modstrid med nyere EU-retspraksis. En nylig præjudiciel afgørelse fra EU-Domstolen præciserede, at medlemsstaterne er forpligtede til at inddrage den mest opdaterede videnskabelige evidens, når de vurderer godkendelsen af pesticidprodukter. I en anden nylig afgørelse blev den franske stat holdt ansvarlig for økologisk skade som følge af forældede og utilstrækkelige miljøvurderinger af pesticider og blev pålagt at genoverveje godkendelser i lyset af den nyeste videnskab. I den ændrede tekst vil medlemsstaterne dog imidlertid være forpligtet til udelukkende at basere sig på "den seneste vurdering foretaget på EU-plan" for det aktive stof. I praksis vil dette i høj grad begrænse medlemsstaternes mulighed for at reagere på ny viden. De seneste EU-vurderinger kan være flere år gamle på tidspunktet for en national produktgodkendelse. Ved at fastlåse det videnskabelige grundlag for vurderinger til tidspunktet for den seneste EU-vurdering vil medlemsstaterne blive forhindret i at inddrage nye fagfællebedømte studier eller anden dokumentation for risici. F.eks. har Miljøstyrelsen i 2025 taget seks aktivstoffer og dermed 33 pesticidmidler op til fornyet vurdering, på baggrund af forskningsprojektet "TriFluPest", samt anden faglig viden, herunder fra igangværende EU-vurderinger. Hvis forslaget vedtages, ville Danmark for eksempel ikke have haft mulighed for at forbyde PFAS-pesticider, som det for nylig har gjort.

Længere overgangsperioder holder farlige stoffer på markedet

Forslaget forlænger desuden overgangsperioder for stoffer, der ikke længere opfylder godkendelseskriterierne – herunder af hensyn til sundhed og miljø – og normaliserer dermed fortsat anvendelse af farlige pesticider i op til tre år. Parallelt hermed udvides undtagelserne fra sikkerhedskriterierne, så stoffer, der ikke opfylder godkendelseskravene og kun kan godkendes i tilfælde af alvorlig fare for

Rådet for Grøn Omstilling
Adresse: Kompagnistræde 22, 3. sal, 1208 København
Kontakt: Emilie Ellesøe Nielsen, emilie@rgo.dk

plantensundheden, fremover også kan godkendes for blot at beskytte planteproduktionen. Dette skift strider direkte imod målhierarkiet i forordning (EF) nr. 1107/2009, som klart prioriterer sundheds- og miljøbeskyttelse over produktionshensyn.

Pesticidsprøjtninger med droner

Forslaget udvider mulighederne for anvendelse af pesticider via droner, hvilket øger risikoen for både human eksponering og miljøforurening. Selvom forslaget opretholder det formelle krav om at overholde principperne for integreret plantebeskyttelse (IPM), styrker det ikke de mekanismer, der er nødvendige for at sikre denne overholdelse i praksis. Forslaget præciserer hverken, at droner udelukkende må anvendes som et præcisionsværktøj i overensstemmelse med IPM, eller at brugen bør begrænses til lavrisikomidler og kun finde sted som en sidste udvej efter forebyggende tiltag. Ved at reducere de administrative barrierer uden samtidig at adressere de kendte svagheder i håndhævelsen af IPM, som efterlader en betydelig skønsmargin i implementeringen, risikerer forslaget dermed at fremme en øget anvendelse af pesticider snarere end at bidrage til en reel reduktion. Desuden bør IPM betragtes som et minimumsniveau for god praksis og kan i sig selv ikke sikre en tilstrækkelig reduktion i pesticidanvendelsen.

Uklar regulering af biologiske bekæmpelsesmidler

Selvom det er positivt at lette adgangen til sikrere alternativer til syntetiske pesticider, introducerer forslaget en upræcis definition af de aktive stoffer under biologisk bekæmpelse. Dette indebærer en risiko for, at syntetisk fremstillede stoffer med ukendte eller skadelige egenskaber og virkninger inkluderes. Disse bekymringer forstærkes yderligere af midlertidige godkendelsesprocedurer og fjernelsen af krav om registrering og dokumentation.

Forslaget fastholder dobbeltstandarder for pesticidrester i fødevarer

Endelig adresserer forslaget ikke på tilstrækkelig vis pesticidrester i fødevarer, idet det fortsat fastholder en lempelig ramme, der tillader rester af pesticider, som er forbudt i EU, i importerede produkter. Forslaget forpligter ikke automatisk Kommissionen til at fastsætte maksimalgrænseværdier ved det laveste målbare niveau for stoffer, der opfylder farekriterierne for udelukkelse. Det overlades til Kommissionens skøn efter en konsekvensanalyse, der også inddrager handels- og konkurrencehensyn. Da forslaget samtidig kun omfatter de mest alvorlige farekategorier, opretholdes en dobbeltstandard mellem importerede og EU-producerede fødevarer for en betydelig del af de pesticider, som er forbudt i EU. Samtidig fastholder forslaget, at virksomheder i EU fortsat kan producere og eksportere pesticider, som ikke længere må anvendes inden for EU på grund af deres skadevirkninger. Dermed bidrager forslaget til at opretholde anvendelsen af disse pesticider uden for EU og de negative konsekvenser for lokalsamfund og økosystemer, særligt i det globale syd.

Forslaget er i konflikt med EU's vandresiliensstrategi

Derudover er forslaget i modstrid med EU's vandresiliensstrategi, som fremhæver behovet for, at politikker og lovgivning på tværs af sektorer er i synergi med EU's vandrelaterede mål, samt understreger vigtigheden af sammenhæng i EU's vandpolitik, herunder i relation til drikkevands-, grundvands- og vandrammedirektivet. Når pesticidregulering behandles som et spørgsmål om markedsforenkling frem for et vandpolitisk risikoområde, svækkes reguleringen af centrale forureningskilder i vandmiljøet. Dette afspejler manglende politisk sammenhæng og utilstrækkelig afstemning med vandresiliensstrategien, hvilket kan modarbejde dens målsætninger.

Forsigtighedsprincippet og EU's pesticidlovgivning under pres

Samlet set undergraver disse ændringer grundlæggende formålet med forordning (EF) nr. 1107/2009, svækker forsigtighedsprincippet og modsiger EU's erklærede mål om at bevæge sig væk fra en pesticidafhængig landbrugsmodel. Frem for at fremme biologiske bekæmpelsesmidler og sikrere alternativer fungerer forslaget som en dereguleringens "trojanske hest" for farlige pesticider og afspejler pesticidindustriens krav snarere end offentlighedens interesse. Det er desuden vurderet at være i strid med EU's primærret både materielt og proceduremæssigt, navnlig hvad angår forsigtighedsprincippet og proportionalitetsprincippet.

Disse bekymringer stemmer overens med dem, der er rejst af 139 organisationer, herunder vores, i et brev sendt til Kommissionens formand Ursula von der Leyen i oktober 2025. Her opfordrede vi til en stærkere håndhævelse af EU's pesticidlovgivning og advarede mod enhver svækkelse af eksisterende beskyttelsesforanstaltninger under dække af forenkling af lovgivningen.

Borgere i hele Europa har gentagne gange og konsekvent efterlyst en strengere regulering af pesticider og bedre beskyttelse af sundhed og miljø. Dette forslag bevæger sig klart i den modsatte retning.

Undertegnede organisationer opfordrer derfor Danmark til klart at modsætte sig de dele af omnibusforslaget om fødevarer- og fodersikkerhed, der svækker pesticidlovgivningen, samt til at forsvare integriteten af EU's pesticidlovgivning og de beskyttelsesstandarder, den sikrer. I stedet bør Danmark aktivt arbejde for at fremme reelle alternativer til pesticider, herunder særligt økologi og agroøkologiske løsninger samt sikre at IPM håndhæves som et absolut minimumskrav for pesticidanvendelsen i EU.

Med venlig hilsen

Rådet for Grøn Omstilling, Kræftens Bekæmpelse, Økologisk Landsforening, DANVA, Forbrugerrådet Tænk, Greenpeace, Danske Vandværker, Frie Bønder - Levende Land, WWF Verdensnaturfonden, Dansk Ornitologisk Forening og Foreningen Regenerativt Jordbrug

